Nitraaditundliku ala tegevuskava 2025-2028

TELLIJA: KLIIMAMINISTEERIUM

KOOSTAJAD: CONSULTARE OÜ

KRISTO KIIKER

KRISTJAN PIIRIMÄE

MARI RAIDLA

NTA tegevuskava

- NTA tegevuskava on veemajanduskava täiendav kava, mis toetab veemajanduskavades püstitatud eesmärkide saavutamist.
- NTA tegevuskava koostatakse Veeseaduse alusel Eestis iga nelja aasta tagant.
- Tegevuskava üldeesmärgiks on luua eeldused säästva põllumajandustootmise arenguks ning pinna- ja põhjavee hea seisundi ja hea kvaliteediga joogivee säilimiseks.

Käesolev töö

Tellitud töö koosneb kolmest osast (aruandest):

1) NTA tegevuskava 2021-2024 sisuline kokkuvõte (tulemuslikkuse hindamine);
2) NTA tegevuskava 2025-2028 koostamine

   Antakse KliM-le üle oktoobri I pooles, kes saadab eelnõu kooskõlastamiseks asjaomastele ministeeriumidele, arvamuse avaldamiseks NTA-l asuvatele KOV-dele, põllumajandustootjate esindusorganisatsioonidele ning huvirühmadele.

   Seejärel toimub eelnõu avalik väljapanek KliM-i veebilehel.

3) NTA tegevuskava 2025-2028 sisukokkuvõte.

Meetmed NTA tegevuskavas

- Nitraadidirektiivi III lisas kirjeldatud meetmed (sätestatud Veeseaduses);
- Hea põllumajandustava meetmed (sätestatud Veeseaduses);
- Toetavad meetmed – meetmed, mis aitavad kaasa keskkonnahoidlike praktikate rakendamisele põllumajanduses või parandavad teadmisi veekvaliteeti mõjutavatest aladest.

Toetavad meetmed, mida tegevuskavas käsitletakse

- Tervisele ohutu joogivee tagamine ühisveevärgiga katmata piirkondades;
- Keskkonnasäästlike tehnoloogiate ja majandamisvõtete rakendamine põllumajanduses;
- Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine (sh uuringud ja tegevused veekogumite valgaladel, kus veekogumi halva seisundi põhjuseks on toitainete koormus);
- Õigusliku raamistiku ja koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks;
- Teavitus ja asjatundlikkuse tagamine;
- Järelevalve tõhustamine.

Meede: Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
1.1 Koolituste korraldamine kohalikele omavalitsustele seoses NTA hajaasustusega piirkondade eramajapidamiste veevarustuse tagamisega	Jätkata KOV-idele suunatud koolituste läbiviimisega perioodil 2025-2028. Korraldada vähemalt üks koolitus/aastas, mille teemade valikul lähtuda kohalike omavalitsuste huvidest ja soovidest.	KeA (2028)
1.2 NTA kaevude NO_3 ja taimekaitsevahendite sisalduse seire riikliku põhjavee seire NTA põhjavee seire alamprogrammi raames	Jätkata NTA kaevude NO_3 ja taimekaitsevahendite sisalduse seiret riikliku põhjavee seire NTA põhjavee seire alamprogrammi raames.	KliM, KAUR (pidev)
1.3 Seire käigus ilmnenud saastunud või ohustatud kaevuveega kaevude teavitustöö kohalikele omavalitsustele	Igal aastal pärast riikliku põhjaveeseire tulemuste selgumist teavitatakse kohalikke omavalitsusi, mille territooriumil nitraaditundlikul alal riikliku põhjaveeseire tulemuste alusel on kaevusid, mille vees nitraatide sisaldus ei vastanud joogivee nõuetele või tuvastati ohustatud joogiveekvaliteediga kaevusid. Teavitusega koos selgitatakse KOV kohustustest ohutu joogivee tagamisel.	KeA (pidev)
1.4 Hajaasustuse elanikele kvaliteetse joogivee tagamiseks kaevude asendamine hajaasustuse programmist	Jätkata hajaasustuse elanikele kvaliteetse joogivee tagamiseks kaevude asendamise toetuse maksmist hajaasustuse programmist.	KOV-d, RTK (rahastus) (pidev)

Meede: Keskkonnasäästlike tehnoloogiate rakendamine põllumajanduses

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
2.1 Sõnnikuhoidlate ja silohoidlate korrastamiseks ja rajamiseks toetusvõimaluse säilitamine	ÜPP strateegiakava 2028-2032 perioodi sekkumiste välja töötamisel selgitatakse investeeringuvajadused ning luuakse sekkumised sõnniku- ja silohoidlate korrastamise ja rajamise toetamiseks.	ReM (2028)
2.2 Sõnniku- ja silohoidlate korrastamine ja rajamine	Jätkata sõnniku- ja silohoidlate korrastamise ja rajamise toetamist ÜPP strateegiakava raames.	ReM (pidev)
2.3 E-põlluraamatu ja seonduvate teenuste arendamine	**Kavandatud tegevused:** • **E-põlluraamatus luuakse toimiv bilansi arvestuse võimalus.** • **E-põlluraamatu kasutajale luuakse võimalus saada väetamis- ja lupjamissoovitusi.** • **PRIA, KeA, PTA menetlejale luuakse ligipääs e-põlluraamatu andmetele.** • **Välistele osapooltele luuakse eeldused e-põlluraamatu andmete kasutamiseks.** • **Eratarkvarade põlluraamatud on e-põlluraamatuga liidestatud.**	**PRIA (2028)**

Meede: Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
3.1 Keskkonnasõbralikud silotootmise tehnoloogiad – põllumajandustootjatele oskusteabe ja praktiliste juhiste andmine keskkonnasõbralike praktikate rakendamise kohta silo tootmisel ja käitlemisel	Jätkata projekti „Kestlik silotootmine – Sustainable Silage“ elluviimist.	EPKK, EMÜ, METK, välis-partnerid (2026)
3.2 Põllumajanduse veekaitsemeetmete rakendamise tõhususe mõõtmine pilootpiirkonnas	Jätkata töö II etapiga, mis on planeeritud aastateks 2026-2029 (uuringu II etapis jätkatakse Sõmeru jõe valglal rakendatud meetmete tõhususe hindamist seire andmete põhjal).	TalTech, EKUK, METK, KliM (2029)
3.3 Riiklike põhja- ja pinnavee seireprogrammide metoodikate ülevaatamine	**NTA tegevuskava 2025-2028 koostamisel koondatud riikliku seireprogrammi muudatusettepanekute edastamine Keskkonnaagentuurile (KAUR), kes vaatab ettepanekud üle ning hindab võimalust ja asjakohasust nende rakendamiseks. Ettepanekud koondati viimastel aastatel valminud uuringutest ning tegevuskava koostamisel kaasatud osapooltelt.**	**KAUR (2026)**

Meede: Teavitus ja asjatundlikkuse tagamine

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
5.1 Põllumajanduse veekaitse töörühma jätkamine	Jätkata põllumajanduse veekaitse töörühma kohtumisi üks kord aastas.	KliM (pidev)
5.2 Nõustajate veekaitsealase teadlikkuse tõstmiseks põllumajanduse veekaitsealase õppekava kinnitamine METK poolt ning koolituste läbiviimine.	• Tegevuskava raames kinnitab METK põllumajandus-veekaitsealase õppekava (aluseks MES-i juhatuse poolt kinnitatud õppekava). • Õppekava alusel korraldatakse koolitus(ed) nõustajatele. • ÜPP strateegiakava perioodil 2017-2023 võisid nõustamisteenuseid osutada vaid konsulendi kutsega inimesed. Alates uuest ÜPP perioodist, 2024. aastast, on nõustajate ring laienenud - nõustajate nimekirja kandmist saavad lisaks kutsega inimestele taotleda ka kõrgkoolide õppejõud, kutseõppeasutuste õpetajad, teadustöötajad ja oma valdkonnas kogenud ettevõtjad.	METK (2028)
5.3 NTA põllumajandustootjate veekaitsealane koolitamine	Veekaitsealaseid koolitusi viiakse ellu muude käimasolevate projektide raames, nt: • LIFE IP CleanEST (veemajanduse integreeritud projekt, mis keskendub Ida- ja Lääne-Virumaa veekogumite seisundi parandamisele), • LifeSIP AdaptEST (kliimamuutustega kohanemise tegevuste elluviimine Eestis), • Põllumajandustootjatele suunatud toetusmeetmete tutvustused jne.	KliM, ReM (pidev)

Meede: Järelevalve tõhustamine

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
6.1. Järelevalve tõhususe hindamine pärast e-põlluraamatu kasutuselevõttu.	**Hinnatakse keskkonnajärelevalve tõhusust.**	**KliM (2028)**

Meede: Järelevalve tõhustamine

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
6.1. Järelevalve tõhususe hindamine pärast e-põlluraamatu kasutuselevõttu.	**Hinnatakse keskkonnajärelevalve tõhusust.**	**KliM (2028)**

Meede: Õigusliku raamistiku ja koostöö NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks

Tegevus	Tegevuse kirjeldus	Vastutaja/ tähtaeg
4.1. Teekaardi elluviimine, mille eesmärk on välja töötada ja kehtestada NTA uued piirid ja/või uued kohustuslikud veekaitsemeetmed, viies selleks läbi sotsiaalmajanduslike mõjude analüüsi ning kaasates huvigruppe ja avalikkust.	**Viia ellu teekaardis kavandatud tegevused.**	**KliM (2028)**

Teekaardi etapid NTA piiride muutmise ja/või kohustuslike veekaitsemeetmete rakendamise lahenduse väljatöötamiseks ja rakendamiseks

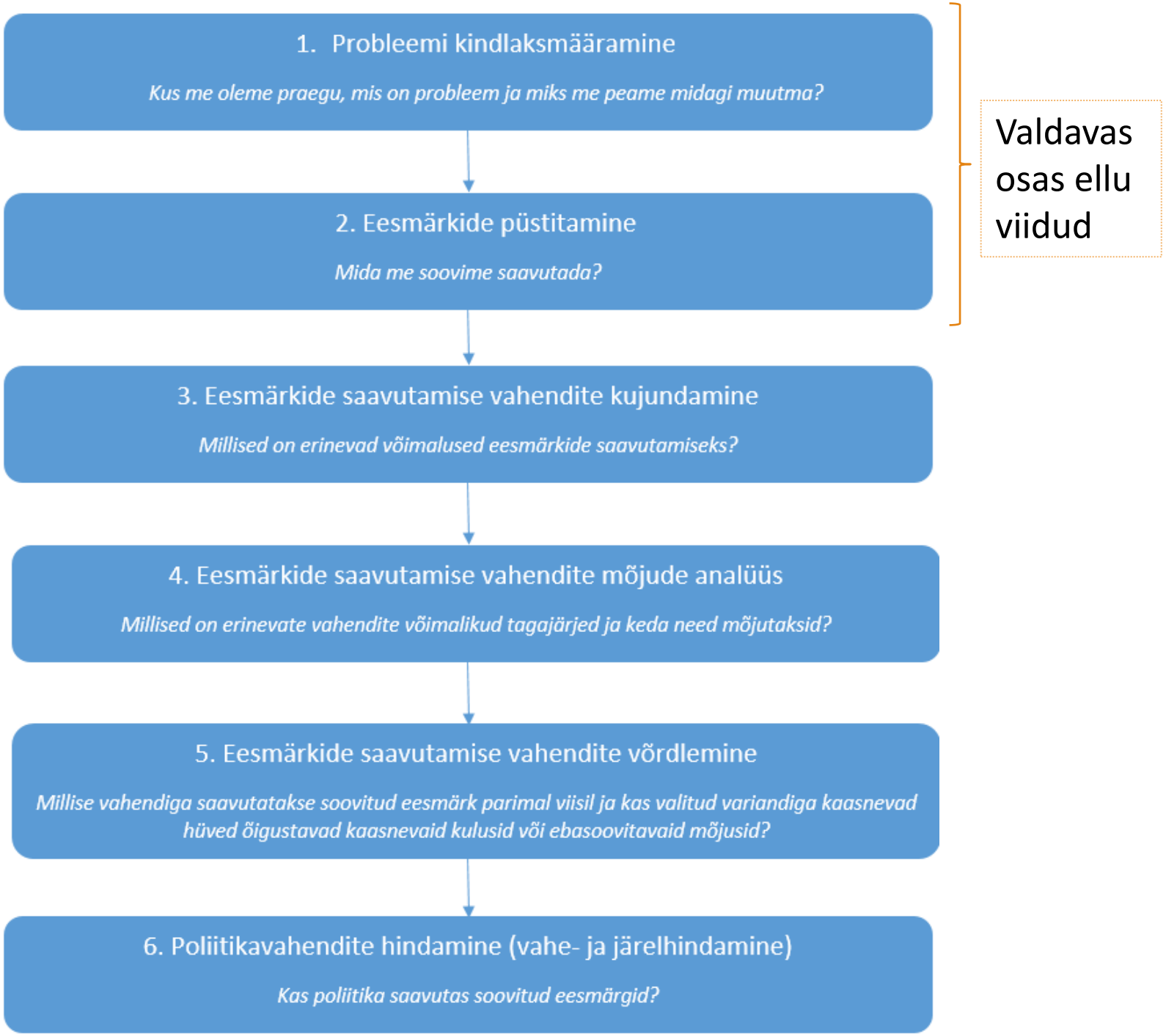

Teekaart: etapp 3

Etapp	Tegevused	Vastutaja/ tähtaeg
3. Eesmärkide saavutamise vahendite kujundamine	**3.1. Sidusrühmade määratlemine ja nendega arutelude läbiviimine**: • Eesmärk: jagada teavet põhja- ja pinnavee seisundi ning võimalike uute veekaitseliste meetmete rakendamise osas , arutleda ja saada esmast sisendit väljapakutud veekaitsemeetmete rakendamise osas sidusrühmade huvidest lähtudes. • Asjakohaste sidusrühmade kaardistamine (peamiseks laiapõhjaliseks ekspertrühmaks on põllumajanduse veekaitse töörühm). • Vajadusel sisuliselt ja otse konsulteerida konkreetsete huvirühmadega. • Visualiseerida ning teha sidusrühmadele kättesaadavaks uute meetmete väljatöötamise- ja rakendamise protsess ning selle edenemine.	KliM, ReM (2025)

Teekaart: etapp 4

Etapp	Tegevused	Vastutaja/ tähtaeg
4. Eesmärkide saavutamise vahendite mõjude analüüs (sotsiaal-majanduslik mõjuhindamine)	**4.1. Sotsiaalmajandusliku mõjuanalüüsi läbiviimine meetmete nimekirjale (sissetellitav töö)**. Sotsiaalmajandusliku mõjuanalüüsi raames hinnatakse järgmisi mõjuvaldkondi: 1) sotsiaalne mõju ja mõju regionaalarengule; 2) mõju riigi toidujulgeolekule ja väliskaubandusele; 3) mõju põllumajandusele; 4) mõju elu- ja looduskeskkonnale. Analüüsitakse uute meetmete rakendamise maksumust ja mõju riigiaparaadile. Analüüsitakse saamata jäänud tulu kahes osas ning viiakse läbi võrdlus tulemuste a ja b osas (saamata jäänud tulu hinnatakse rahas): a) NTA uute meetmete rakendamine ja seeläbi saamata jäänud tulu põllumajanduses; b) nitraadireostuse tõttu saamata jäänud tulu ühiskonnas laiemalt.	KliM (2026)

Teekaart: etapp 5

Etapp	Tegevused	Vastutaja
5. Eesmärkide saavutamise vahendite võrdlemine ja menetlemine	**5.1. Uute (uuringus välja pakutud) veekaitsemeetmete analüüs:** • KliM ja ReM töötavad välja esialgse lahenduse (sisend on varem saadud): 1) kohustuslikud seadusandlikud meetmed (veeseadus või NTA määrus) 2) vabatahtlikud veekaitsemeetmed, mille rakendamisel on võimalik taotleda toetust.	KliM, ReM (2026)
	5.2. ÜPP toetusmeetmete analüüs: • Selgitatakse, kuivõrd on punkti 5.1 meetmed kaetud seniste ÜPP toetusmeetmetega. • Ettepanekute tegemine ÜPP toetusmeetmete täiendamiseks või muutmiseks.	ReM, METK (2026-2027)
	5.3. Uute võimalike meetmete tutvustamine ja arutelude läbiviimine teemakohastel üritustel: • Keskkonnakonverentsil, Eesti Põllumajanduse Aastanäitusel (EPA mess) ja selle seminaridel, ÜPP meetmete tutvustusüritustel jne.	KliM, ReM (2027)
	5.4. Teemapäev NTA uute võimalike meetmete tutvustamiseks ja arutelude läbiviimiseks. • Üle-Eestiline üritus kohapeal ja veebis.	KliM, ReM (2027)
	5.5. Maakondlikud tutvustus- ja aruteluüritused NTA võimalike uute meetmete tutvustamiseks ja arutelude läbiviimiseks (kuni 15 üritust).	KliM, ReM (2027)

Teekaart: etapp 6

Etapp	Tegevused	Vastutaja/ tähtaeg
6. Poliitikavahendite järelhindamise metoodika väljatöötamine	**6.1. Poliitikavahendite rakendamise järelhindamise metoodika väljatöötamine** (poliitika rakendamise järelhindamine toimub tegevuskava järgnevatel NTA tegevuskava perioodidel).	KliM, ReM (2028)

Teekaart: etapp 7

Etapp	Tegevused	Vastutaja/ tähtaeg
7. Poliitikavahendite menetlemine ja jõustumine	NTA tegevuskava 2029-2032 perioodil: • Veeseaduse muudatuse **eelnõu menetlemine ja eelnõu jõustumine.** • Poliitika jõustumisel **teabe jagamine**: koolituste korraldamine, teavituskampaaniad, otseteavitus.	KliM (2032)

NTA tegevuskava 2025-2028 menetlemine

Tegevuskava 2025-2028 **eelnõu valmimine ja Tellijale esitamine**	Okt 2024
Tegevuskava 2025-2028 **eelnõu kooskõlastamiseks esitamine** asjaomastele ministeeriumitele (ReM, SoM)	Okt 2024
Tegevuskava 2025-2028 eelnõu **saatmine arvamuse avaldamiseks** NTA-l asuvatele KOV-dele, põllumajandustootjate esindusorganisatsioonidele ning huvirühmadele (vastamiseks vähemalt 15 tp)	Okt 2024
Tegevuskava **avalik väljapanek** KliM-i veebilehel ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks (kestus vähemalt 30 p)	Nov 2024 - dets 2024
Tegevuskava väljapanekule esitatud **ettepanekutele ja vastuväidetele kirjalikult vastamine**	Dets 2024
Keskkonnaministri otsus tegevuskava kehtestamise kohta	
Tegevuskava kehtestamise otsuse avaldamine Keskkonnaministeeriumi veebilehel	

Tänan kuulamast!

Kristo Kiiker

Consultare OÜ

kristo.kiiker@consultare.ee